

*Калінічева Галина Іванівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка (м. Київ, Україна).*

ОЦИФРУВАННЯ АРХІВНИХ ДОКУМЕНТІВ ЯК ЧИННИК КУЛЬТУРНОЇ ДИПЛОМАТІЇ

Важливою складовою публічної дипломатії, іміджевої сфери зовнішньої політики держави є культурна дипломатія, яка має здатність переконувати через культуру, історію, цінності, ідеї тощо. Її завдання полягає у забезпеченні позитивного сприйняття країни у світі засобами культури і мистецтва, ретрансляції культурних запитів суспільства, лобіюванні національних інтересів, сприянні подальшій міжнародній співпраці та подоланню негативних стереотипів.

Бібліотеки, архіви, музеї як соціальні інститути, що реалізують державну політику соціальної, історичної та національної пам'яті, організують збереження джерел пам'яті, проводять наукову експертизу, вивчають історію документальної спадщини, забезпечуючи об'єктивною інформацією державних діячів, освітян, учених, культурних діячів та унеможлиблюючи тенденційне

тлумачення історичного процесу та маніпулювання змістом історичних фактів і соціокультурних чинників.

Чільне місце у популяризації заходів культурної дипломатії відіграють архівні установи України, які, сповідуючи принципи відкритості, сприяють забезпеченню поінформованості як українських, так і іноземних громадян, про документальну історико-культурну спадщину нашої країни, національну ідентичність та традиції державотворення.

Розбудова інформаційного суспільства в Україні, інформатизація архівної галузі та поглиблення міжнародних відносин детермінували поступовий перехід до оцифрування архівних документів, які мають незаперечний інтерес та документальну цінність для користувачів. У 2005 році першими в Україні розпочали масштабне оцифрування та впровадження інформаційних технологій в архівній та бібліотечній галузях «Архівні інформаційні системи». За активної підтримки зарубіжних донорів та партнерів за 20 років було оцифровано понад мільйони сторінок архівних документів, а також надано архівам спеціальне обладнання для сканування. Пізніше було розроблено систему для комплексної інформатизації архівів ARCHIUM – програмний комплекс, який дозволяє створювати та представляти онлайн окремі документальні колекції, а також формувати комплексні електронні ресурси державних архівів значного обсягу. Дослідники з будь-якої країни світу в режимі 24/7 можуть знайти оцифровані та представлені на ресурсах архівів необхідні документи чи замовити їх до читальної зали. Важливо, що цей процес спрямований не лише на удоступнення історичних документів, а й їхнє збереження.

Оцифрування архівних документів надає значні переваги користувачам цифрових ресурсів: простіший доступ до контенту та до матеріалів підвищеного попиту; можливість отримати ненадруковані матеріали; збирання колекцій, які зберігаються в різних місцях; покращення якості зображень: яскравість кольорів, зменшення шуму, підвищення різкості, збільшення розміру тощо; інтегрування різних матеріалів з навчальною метою; інтеграція різноманітних мультимедійних ресурсів, таких, як відео, звук та зображення тощо; можливість надавати користувачам цифрові документи для фотокопій або друкарських відбитків тощо; введення у широкий соціальний обіг критичного інформаційного масиву тощо.

У 2022 році Державна архівна служба ухвалила «Програму оцифрування архівних інформаційних ресурсів на 2022-2025 роки», яка успішно реалізовується дотепер. Протягом 2023 року українські архівісти разом з партнерами, донорами, українськими й міжнародними інституціями, диджиталізували понад 21 мільйон аркушів архівних документів (це понад 500 тисяч справ) і посіли 2 місце в світі за темпами оцифрування.

У 2024 році загальна кількість виготовлених сканкопій склала понад 34 млн копій, що дає підстави говорити про першість України у світі за кількістю оцифрованих архівних документів та їхнього удоступнення. Лідером по оцифруванню серед регіонів є Державний архів Полтавської області, в якому оцифровано майже 40% всього архіву регіону. Україна, відповідно до міжнародних досліджень, цілком відповідає європейським політикам доступів

до ретроспективної інформації. За 2024 рік державні архіви України провели 1140 виставок різних форматів, як традиційних, так і онлайн [1].

У 2024 році Державною архівною службою було підготовлено і затверджено «Стратегію захисту документальної спадщини як запоруки збереження національної ідентичності та державності на період до 2027 року та операційний план заходів з її реалізації у 2025 – 2027 роках».

Серед пріоритетних завдань на 2025 рік для українських архівів є продовження формування та забезпечення збереженості Національного архівного фонду України як складової світової культурної спадщини, відкритості архівів, удоступнення архівної інформації через нарощення темпів цифровізації.

Отже, оцифрування архівних документів, надання доступу до них є дієвим складником культурної дипломатії із застосуванням інструментів «м'якої» сили, ефект від яких може бути значно глибшим, сильнішим і довготривалішим, ніж традиційної дипломатії. З огляду на роль публічної (у т.ч. культурної) дипломатії в системі стратегічних комунікацій держави, вважаємо, що оцифровані документи Національного архівного фонду України забезпечать належну гуманітарну присутність України в Європі та світі, що позитивним чином впливатиме на просування національних інтересів України та зовнішньополітичне реноме нашої держави.

Література:

1. Про роботу Укрдержархіву, архівних установ і спеціальних установ страхового Фонду документації у 2024 році та пріоритети Укрдержархіву на 2025 рік. Публічний звіт Голови Державної архівної служби України. [Електронний ресурс]. URL: https://archives.gov.ua/wp-content/uploads/%D0%9F%D1%83%D0%B1%D0%BB%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2-2024_%D0%BD%D0%B0-%D0%A%D0%9C%D0%A3_13022025.pdf

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
УКРАЇНИ**

**Гуманітарно-педагогічний факультет
Кафедра міжнародних відносин і суспільних наук**

**ІНСТИТУТ ПОЛІТИЧНИХ І ЕТНОНАЦІОНАЛЬНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
ім. І.Ф. КУРАСА НАН УКРАЇНИ**

ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ НАН УКРАЇНИ

ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ

**ЧЕРКАСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОГДАНА
ХМЕЛЬНИЦЬКОГО**

ЯГЕЛЛОНСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ (Республіка Польща)

ФОНД ГЕРДИ ХЕНКЕЛЬ (Німеччина)

УНІВЕРСИТЕТ МАЙНЦА ІМЕНІ ЙОГАННА ГУТЕНБЕРГА (Німеччина)

КАГУЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ П. ХАШДЕУ (Молдова)

МУЗЕЙ КАРОЛЯ І В БРАЇЛІ (Румунія)

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«УКРАЇНСЬКА ДИПЛОМАТІЯ:
СТАНОВЛЕННЯ, РОЗВИТОК ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

10 квітня 2025 р.

м. Київ

Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи / за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції. Київ, 10 квітня 2025 р. Київ, 2024. 357 с.

Збірник наукових праць укладено за матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Українська дипломатія: становлення, розвиток та перспективи», яка була організована кафедрою міжнародних відносин і суспільних наук гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України 10 квітня 2025 р. Наповнення рубрик синхронізовано з основними напрямками роботи конференції і охоплює широке коло питань щодо витоків, традицій, розвитку та перспектив української дипломатії; аналізу стану дипломатії в умовах сучасних глобальних викликів та стратегічних пріоритетів світової, європейської та вітчизняної дипломатії в умовах російсько-української війни.

Видання розраховане на науковців, викладачів, аспірантів, студентів, а також усіх хто цікавиться питаннями сучасних міжнародних відносин та розвитку української дипломатії.

Рекомендовано вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету Національного університету біоресурсів і природокористування України (протокол № 10 від 16.05.2025 р.).

Редакційна колегія:

Ткачук В.А., д-р екон. наук, проф. (голова);
Ніколаєнко С.М., д-р пед. наук, проф. (співголова);
Тонха О.Л., д-р сільгосп. наук, проф. (голова);
Любовець О.М., д-р істор. наук, проф.
Харченко С.В., д-р філол. наук, проф.
Хвіст В.О., канд. іст. наук, доцент

Відповідальна за випуск докт. іст. наук, проф. Любовець О.М.

Тези подано в авторській редакції.

Автори тез відповідають за достовірність викладеного матеріалу, за правильне цитування джерел, посилання на них та інших відомостей.

Передруковувати опубліковані в збірнику наукових праць матеріали дозволяється тільки за згодою авторів.